1 Petr 3,13-22 Zachovávejte si dobré svědomí...

Autor přípravy

Rut Dvořáková

1. První reakce
  Jakou souvislost mohu hledat mezi svědomím a vzkříšeným Kristem?
  Většinou člověk mluví o svědomí v souvislosti se špatnými činy, co je tedy obsahem dobrého svědomí?

2. Text
2.1 Poznámky k některým výrazům
v. 16 a 21: συνειδησις svědomí, je pojem, který jako takový nenajdeme ani ve SZ, ani v evangeliích. Ve SZ přejímá funkci svědomí srdce nebo ledví, jakožto místo, kde se rozhoduje o správnosti lidského chování (hlas v srdci - hlas Boha soudce).
V předkřesťanském Řecku má svědomí etický význam, většinou je zde řeč o špatném svědomí, které má zneklidňující charakter, je to jakýsi strážce, který posuzuje lidské chování. V NZ se setkáme s pojmem hlavně u Pavla, kde se jedná o orgán, který umožňuje také pohanům žít plnohodnotný život. Svědomí zde ale nemá základní zakonnou roli, neboť tu má Bůh. V pastorálních epištolách má většinou svědomí christologický charakter, vedle čistého srdce, nepředstírané víry je dobré svědomí základním pramenem pro činy lásky a je to místo, kde se nalézá "tajemství víry"
v. 16: αναστροφη způsob života, častý pojem u Petra, zejména v parenetických oddílech; na jedné straně se jedná o neutrální výraz (způsob života křesťanů i nekřesťanů), ale na druhé straně je v pojmu už obsažen pokyn k obrácení. Způsob života jako cesta ke Kristu, která znamená pro člověka zároveň obrácení od dosavadního způsobu života, od kterého Kristus osvobozuje - vykupující smrtí. Zde je napomenutí také důležité proto, že křesťané žijí pod kritickým pohledem pohanského okolí.
v. 18: jen málo rukopisů má επαθεν většina má απεθανεν snad je původnější (dle kontextu-téma utrpení) první výraz.

2.2 Vymezení textu

Vlastně se jedná o dvě části, přičemž verše 13-17 patří ještě k předchozí parenezi a následující verše stojí odděleně. Ale στι ve verši 18 vyjadřuje, že zde nám je předloženo východisko, že následující výpověď je druhou polovinou parenetického oddílu.

2.3 Kontext

V epištole se nesetkáme s velkými zvraty, s jasnými vrcholy, autor postupoval asociativní metodou a podává další a další argumenty týkající se hlavního tématu dopisu - utrpení křesťanů v kontextu utrpení Krista. Přičemž často používá řeči prvokřesťanských vyznání a hymnů, však někdy nemají použité citace argumentativní charakter.

2.4 Komentář

v. 13 a 14: Utrpení zde má pozitivní nádech, autor utěšuje pisatele a chce zabránit jejich rezignaci. Okolnosti, které jsou jistě zničující, je nemohou skolit a vést k pochybnostem. Neboť v nich může být samotný smysl. Doslova utrpení je činí šťastnými. Ale je zde jedna podmínka - trpět pro spravedlnost. Hlavní vysvětlení přijde potom ve verši 18. "Blahoslavení trpící" je část tradiční zvěsti a citát z Iz (8,12)
je zde právě použit z neargumentativních důvodů, ale jako homiletická formule (nebát se a nenechat se zařadit).
v. 15 a 16: Starozákonní ideál "držet Pána svatým v srdci" je zde vztažen na Krista (viz.2,3). U Pavla (Řím 1,4) má tento pojem předetický význam - od vzkříšení je Kristus v moci, která působí dle ducha svatosti. Zde je vylití Ducha transformováno do kněžské záležitosti. Následují pokyny, jakým způsobem života žít, aby člověk žil zodpovědně. Nejde ale o ctnosti, ke kterým se má člověk blížit, ale o spolužití s okolím. Být zahanben je zde v eschatologických souvislostech - být zahanben před soudem (sr.2,12 - věcně i terminologicky souvisí a zde evidentně eschatologický význam)? Ale zde se spíše jedná o zahanbení "trapičů".
v. 17: Mohl by být příslovím. Pravděpodobně ani zde nejde o jakousi vysoce kvalifikovanou teologickou výpověď, ale o způsob argumentace, kdy stojí v protikladu dva způsoby utrpení. Je lepší trpět pro dobré činy - znovu útěšný charakter.
v. 18: Zde znovu opakováno hlavní téma dopisu: utrpení lze vidět optimisticky, protože Kristus také trpěl (viz 2,21-24 a 4,1.13 - avšak různé christologické argumenty). Zde jako by se autor více vzdálil celé intenci epištoly. Po výpovědích o utrpení následuje christologie vítězství ve vzkříšení a vyvýšení. Je zde použito starších formulací.
v. 19-22: Výpovědi soteriologické jako by už vůbec nesouvisely s celkovým pojetím dopisu. Jakým způsobem tady Petr postupuje? Jedná se o motivy, které se vztahují ke Kristu jako takovému. Zde je právě dobře patrný způsob Petrovy asociativní argumentace. Jedná se o

představy a myšlení tehdejší doby, kdy pravděpodobně přejímá tehdejší křesťanství motiv padlých a potrestaných synů Božích (andělů) z Gn 6 a činí z něj christologickou výpověď. Kristus (stejně jako zbožný Henoch) sestoupil k těmto "duchům" do vězení (před, či po) vzkříšení a vyvýšení a zvěstoval jim. Dále následuje dle legendy potopa, proto datace do doby Noeho. Křesťanský smysl mytické výpovědi byl potom ten, že poslední moment, kdy demonstroval Kristus svoji moc, dosáhl konce v prostoru a čase. Potopa byla spojována často se křtem. Křest zachraňuje; stejně jako při potopě bylo zachráněno jen několik lidí. Znamená více, spojující odevzdání lidí Bohu. Proto se má prosit o dobré svědomí, jehož základem je vzkříšený Ježíš. Ale výpovědi souvisejí také s celým tématem utrpení, ačkoliv to není zprvu patrné.Věty o triumfu Kristově povzbuzují svým způsobem: síla, která má motivovat trpící, zde nepřichází z obrazu Krista trpícího, ale triumfujícího, zde je anticipováno vyváznutí křesťanů skrze utrpení.

3. Teologická témata a podněty ke kázání
Dobré svědomí - ačkoli se nejedná o žádné "velké teologické téma", často jej v kázáních slýcháme; zde se naskýtá možnost christologického zdůvodnění, nejen etická argumentace.

Utrpení Ježíše Krista, christologie trimfu a vzkříšení.

Ačkoliv křest zde není hlavní téma, je možné text použít právě v kontextu potopy a křtu.

Nebylo by nezajímavé postupovat podobným asociativním způsobem jako pisatel dopisu a použít např. obrazu Henocha.

edice

15
stáhnout PDF